

VEILIGHEIDSINFORMATIEBLAD

in overeenstemming met EG-Richtlijn 1907/2006/EG

Afdrukdatum: 03/13/2009

Herzieningsnummer: 1

1. IDENTIFICATIE VAN DE STOF OF HET PREPARAAT EN VAN DE VENNOOTSCHAP/ONDERNEMING

Productcode: 397257
Productbenaming: **BLACK ETCH RAPID**

Gebruik van de chemische stof/preparaat
Chemisch bedekken van metalen

Leverancier	Atotech Headquarters Erasmusstrasse 20 10553 Berlin ++49(0)30/34985-0	Atotech Netherlands BV Strijkviertel 35 /2, 3454 PJ De Meern Nederland ++31 30 240 90 10 FAX: ++31 30 240 90 20
--------------------	--	--

Telefoonnummer voor noodgevallen
Noodgevallen buiten kantoor tijden (enkel in UK): 01865 407333 CEAS NCEC CULHAM

Opgesteld door:
Product Safety Department (PSD), email: HES-Berlin@atotech.com

2. IDENTIFICATIE VAN DE GEVAREN

Indeling

Gevaaraanduiding: T - Vergiftig
sensibiliserend

Belangrijkste gevaren:
R21 - Schadelijk bij aanraking met de huid
R25 - Vergiftig bij opname door de mond
R43 - Kan overgevoeligheid veroorzaken bij contact met de huid
R36/38 - Irriterend voor de ogen en de huid

3. SAMENSTELLING EN INFORMATIE OVER DE BESTANDDELEN

Beschrijving Oplossing in water van chemicaliën

3. SAMENSTELLING EN INFORMATIE OVER DE BESTANDDELEN

Bestanddelen	CAS-Nr	EG-Nr.	Gewicht%	Indeling
natriumsulfide	1313-82-2	215-211-5	5-10	R31 C;R34 N;R50 T;R24 Xn;R22
natriumseleniet	10102-18-8	233-267-9	1-2.5	T+;R28 T;R23 R31 R43 N;R51/53

Voor de volledige tekst van de R-termen waarnaar in deze sectie wordt verwezen zie Sectie 16

4. EERSTEHULPMAATREGELEN

Algemene aanbevelingen:	Het onmiddellijk inroepen van medische zorg is noodzakelijk.
Contact met de huid:	Onmiddellijk met veel water afwassen gedurende tenminste 15 minuten. Verontreinigde kleding verwijderen en wassen voor hergebruik.
Inademing:	In de frisse lucht brengen Kunstmatische beademing en/of zuurstof kan noodzakelijk zijn Het onmiddellijk inroepen van medische zorg is noodzakelijk
Contact met de ogen:	Onmiddellijk met veel water spoelen, ook onder de oogleden, gedurende tenminste 15 minuten. Het onmiddellijk inroepen van medische zorg is noodzakelijk.
Inslikken:	Onmiddellijk een arts of Antigifcentrum verwittigen. Medisch advies inwinnen, vooraleer braken op te wekken. Nooit een bewusteloos persoon laten drinken (of eten).
Bescherming van EHBO'ers:	Persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken.

5. BRANDBESTRIJDINGSMAATREGELEN

Geschikte blusmiddelen:	Blusmiddelen aan de plaatselijke omstandigheden en de omgeving aanpassen.
Blusmiddelen die om veiligheidsredenen niet gebruikt mogen worden:	Geen gegevens beschikbaar
Speciale beschermende uitrusting voor brandweerlieden:	Zoals voorgeschreven bij het bestrijden van iedere brand, persluchtmaskers dragen volgens de MSHA/NIOSH voorschriften (of overeenkomstige) en volledig chemicaliënpak of overeenkomstige beschermende kleding.
bijzondere gevaren:	Bij brand kunnen gevaarlijke ontledingsproducten worden gevormd zoals, Koolstofdioxide, NOx, Zwaveloxiden.
Bijzondere methoden:	Waternevel kan gebruikt worden om gesloten verpakkingen af te koelen. Aflopend bluswater indammen en opvangen. Verbrandingsresten en verontreinigd bluswater moeten overeenkomstig de plaatselijke voorschriften van de autoriteiten verwijderd worden.
Zelfontbrandingstemperatuur:	Niet van toepassing.
<u>Ontvlambaarheidsgrenzen in lucht:</u>	
Onderste	Niet van toepassing.
Bovenste	Niet van toepassing.

6. MAATREGELEN BIJ ACCIDENTEEL VRIJKOMEN VAN DE STOF OF HET PREPARAAT

Persoonlijke voorzorgsmaatregelen:	Aanraking met de ogen, de huid en de kleding vermijden. Verboden toegang voor onbevoegden. Persoonlijke beschermingsuitrusting zie paragraaf 8.
Milieuvoorzorgsmaatregelen:	Mag niet in het milieu vrijkomen.
Reinigingsmethoden:	Vorming van aerosol vermijden. Opnemen in inert absorberend materiaal. In geschikte en gesloten containers bewaren voor verwijdering. Verontreinigd oppervlak grondig reinigen. Verwijderen met inachtneming van de plaatselijke bepalingen van overheidswege.
Methods for containment:	Voorkom verder lekken en morsen voorzover dit veilig kan worden uitgevoerd

7. HANTERING EN OPSLAG

Hantering

Technische maatregelen/Voorzorgsmaatregelen:	Uitsluitend op plaatsen met voldoende afzuiging gebruiken.
Advies voor veilig omgaan:	Dampen/stof niet inademen. Verontreinigde kleding verwijderen en wassen voor hergebruik. Hanteer overeenkomstig goede industriële hygiëne en veiligheid. Geen innemen. Persoonlijke beschermingsuitrusting zie paragraaf 8.

Opslag

Technische maatregelen/Opslagomstandigheden:	De verpakkingen goed gesloten op een droge, koele en goed geventileerde plaats bewaren. Achter slot bewaren.
onverdraagbare stoffen:	zuren.

Opslagtemperatuur

Minimum bewaartemperatuur	-5 °C
Maximum bewaartemperatuur	40 °C

8. MAATREGELEN TER BEHEERSING VAN BLOOTSTELLING/PERSOONLIJKE BESCHERMING

Technische maatregelen:

Voor geschikte ventilatie zorgen, vooral in gesloten ruimten

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Adembescherming:	Bij ontoereikende ventilatie een geschikt ademhalingsapparaat dragen. Bij blootstelling aan concentraties boven de MAC waarde moet toereikende goedgekeurde adembescherming worden gedragen..
Bescherming van de handen:	Draag beschermende handschoenen. De bruikbaarheid van een handschoentype op een omschreven werkplek moet worden besproken met de leverancier van de beschermhandschoenen. U wordt dringend aanbevolen de voorschriften in acht te nemen over permeabiliteit (doordringbaarheid) en doordrenkingstijd, zoals die door de leverancier van de handschoenen zijn opgegeven. Houd ook rekening met bijzondere lokale gebruiksomstandigheden, zoals gevaar voor snijden, slijtage en aanrakingstijd.
handschoenen:	nitril rubber
Bescherming van de huid en het lichaam:	Schort bestand tegen chemicalien. kleding met lange mouwen. laarzen.
Oogbescherming:	gelaatsscherm. goed gesloten veiligheidsbril. Draag zorg voor oogspoel-inrichtingen en veiligheidsdouches in de onmiddellijke omgeving van de werkplek.

Hygiënische maatregelen: Aanraking met de ogen, de huid en de kleding vermijden. Hanteer overeenkomstig goede industriële hygiëne en veiligheid. Handen wassen voor elke werkonderbreking en direct na gebruik van het product. Niet eten, drinken of roken tijdens gebruik.

Bestanddelen	EU	Oostenrijk	Republiek Czechie	Denemarken	Finland
natriumseleniet		MAK: 0.1 mg/m ³ STEL: 0.3 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³ STEL: 0.3 mg/m ³

Bestanddelen	Frankrijk	Duitsland	Hongarije	Ierland	Italië
natriumseleniet		MAK: 0.05 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³ STEL: 0.4 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³	

Bestanddelen	Litouwen	Nederland	Noorwegen	Polen	Portugal
natriumseleniet	IPRV: 0.1 mg/m ³	MAC: 0.1 mg/m ³	TWA: 0.05 mg/m ³	NDS: 0.1 mg/m ³ NDSch: 0.3 mg/m ³	TWA: 0.2 mg/m ³

Bestanddelen	Slovakie	Slovenie	Spanje	Zweden	United Kingdom
natriumseleniet		TWA: 0.1 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³	TWA: 0.1 mg/m ³ STEL: 0.3 mg/m ³

9. FYSISCHE EN CHEMISCHE EIGENSCHAPPEN

Aggregatietoestand:	vloeistof	Kleur:	donkerbruin
Geur:	Geen gegevens beschikbaar	Soortelijk gewicht:	1.330 - 1.370
pH:	-	Kookpunt/traject	> 100°C
Smeltpunt/traject:		Dampspanning:	ca. 23 hPa
VOS (vluchtige organische stoffen) gehalte (%):	Niet van toepassing.	Oplosbaarheid:	mengbaar
Vlampunt:	Niet van toepassing	Zelfontbrandingstemperatuur:	Niet van toepassing.
Ontledingstemperatuur:		Ontploffingseigenschappen:	Niet van toepassing

Explosiegrenzen:

bovenste: Niet van toepassing.
onderste: Niet van toepassing.

10. STABILITEIT EN REACTIVITEIT

Stabiliteit:	Stabiel onder de aanbevolen opslagomstandigheden.
Te vermijden substanties:	zuren.
Te vermijden omstandigheden:	Niet oververhitten om thermische ontleding te voorkomen.
Gevaarlijke ontledingsproducten:	Bij verwarming of verbranding kan giftig gas worden gevormd.
Gevaarlijke reacties:	Vormt vergiftige gassen in contact met zuren.

11. TOXICOLOGISCHE INFORMATIE

Acute toxiciteit

Gegevens over de bestanddelen

Bestanddelen	LD50/oraal/rat =	LC50/inhalatie/8h/rat =	LD50/dermaal/rat =
natriumsulfide - 1313-82-2	208 mg/kg	Geen gegevens beschikbaar	Geen gegevens beschikbaar
natriumseleniet - 10102-18-8	7 mg/kg	Geen gegevens beschikbaar	Geen gegevens beschikbaar

Productinformatie

LC50/inhalatie/4h/rat = Geen gegevens beschikbaar
 LD50/dermaal/konijn = Geen gegevens beschikbaar
 LD50/oraal/rat = Geen gegevens beschikbaar

Plaatselijke effecten

Contact met de huid: Irriterend voor de huid. Schadelijk bij aanraking met de huid.
Contact met de ogen : Irriterend voor de ogen.
Inademing : Kan irritatie van de luchtwegen veroorzaken
Inslikken : Vergiftig bij opname door de mond.

Chronische giftigheid:**Sensibilisatie:**

Kan overgevoeligheid veroorzaken bij contact met de huid.

Kankerverwekkende stoffen**12. MILIEU-INFORMATIE****Schadelijk voor het milieu**

Ecotoxiciteitseffecten: Over het product zelf zijn geen gegevens beschikbaar
De giftigheid voor het watermilieu: Over het product zelf zijn geen gegevens beschikbaar
Mobiliteit: Geen gegevens beschikbaar
Mogelijke bioaccumulatie: niet bepaald

Bestanddelen	Freshwater Algae	Freshwater Fish Species
natriumsulfide - 1313-82-2		96 h LC50 (Poecilia reticulata) = 15 mg/L

Bestanddelen	Microtoxicity	Water Flea
natriumsulfide 1313-82-2	15 min EC50 Photobacterium phosphoreum = 4.29 mg/L	48 h EC50 = 2.1 mg/L

Germany, Water Endangering
Classes (VwVwS): 2

13. INSTRUCTIES VOOR VERWIJDERING

Afval van residuen / niet-gebruikte producten: Verwijderen met inachtneming van de plaatselijke bepalingen van overheidswege.
Verontreinigde verpakking: Lege vaten aanbieden voor plaatselijke recycling of storten
EWC afvalnr: Overeenkomstig de Europese afvalstoffenlijst, de afvalstofnummers zijn niet kenmerkend voor de stof, maar voor de toepassing

14. INFORMATIE MET BETREKKING TOT HET VERVOER**IMDG**

UN-Nr: UN2922

14. INFORMATIE MET BETREKKING TOT HET VERVOER

Juiste transportnaam: Corrosive liquid, toxic, n.o.s.
Technical Name (IMDG): Sodium sulphide,Sodium selenite
Ems no.: F-A,S-B
Gevaren klasse: 8
Bijkomend gevaar: 6.1
Verpakkingsgroep: III
Mariene verontreiniging: NP
Hazard Label (IMO/IMDG): 8
Hazard Label II (IMO/IMDG): 6.1

ADR/RID

UN-Nr: 2922
Juiste ladingnaam: BIJTENDE VLOEISTOF, GIFTIG, N.E.G.
Technical Name (ADR): natriumsulfide,natriumseleniet
Gevaren klasse: 8
Bijkomend gevaar: 6.1
Verpakkingsgroep: III
Classificatiecode: CT1
Kemler Number (ADR): 86
ADR/RID-Etiketten 8
Hazard Label II (ADR): 6.1

ICAO/IATA

UN-Nr: UN2922
Juiste transportnaam: Corrosive liquid, toxic, n.o.s.
Technical Name (IATA): Sodium sulphide,Sodium selenite
Gevaren klasse: 8
Bijkomend gevaar: 6.1
Verpakkingsgroep: III
Hazard Label: 8
Hazard Label II: 6.1

15. WETTELIJK VERPLICHTE INFORMATIE

Symbo(o)l(en)

T - Vergiftig

R-zin(nen)

R21 - Schadelijk bij aanraking met de huid
 R25 - Vergiftig bij opname door de mond
 R43 - Kan overgevoeligheid veroorzaken bij contact met de huid
 R36/38 - Irriterend voor de ogen en de huid

S-zin(nen)

S23 - Voorkom inademen van stof/rook/gas/nevel/dampen/sproeinevel
 S28 - Na aanraking met de huid onmiddellijk wassen met veel water
 S45 - Bij een ongeval of indien men zich onwel voelt, onmiddellijk een arts raadplegen (indien mogelijk hem dit etiket tonen)
 S46 - In geval van inslikken onmiddellijk een arts raadplegen en verpakking of etiket tonen
 S60 - Deze stof en de verpakking als gevaarlijk afval afvoeren
 S36/37 - Draag geschikte handschoenen en beschermende kleding

bevat: natriumseleniet, natriumsulfide

Etikettering

Substanties op dit moment ingeperkt door WEEE/RoHS (Europese richtlijn 2002/96/EC , 2002/95/EC) of ELV (Europese richtlijn 2000/53/EC)

PBDE	PBB	CrVI	Hg	Pb	Cd
-	-	-	-	-	-

Let op: De huidige wetgeving, die het gebruik van bepaalde stoffen beperkt, van toepassing op "homogeen materiaal" in oppervlakte behandelde artikelen, die op de markt worden gebracht. Substanties, neergeslagen gedurende oppervlakte behandeling, kunnen een concentratie (massa procent) van een substantie bevatten, hoger dan de concentratie waarin de betreffende substantie voorkomt in de werkvloeistof waarin de neerslag is geproduceerd. Atotech moedigt zijn klanten aan systemen in te voeren, die kunnen veiligstellen dan de oppervlaktebehandelde producten in overeenstemming zijn met de van kracht zijnde wetgeving.

Internationale voorraadlijsten**De bestanddelen van deze stof zijn opgenomen in de navolgende voorraadlijsten**

US TSCA (Toxic substances control act; giftige stoffen beheerwet, CANADA DSL (Dangerous substances list; gevaarlijke stoffen lijst)', Europa, Australië, Korea, China, Japan, De Filippijnen.

International Inventory Legend

TSCA: US - Toxic Substance Control Act
 DSL: Canada - Domestic Substance List
 NDSL: Canada - Non-Domestic Substance List
 IECSC: China - Inventory of Existing Chemical Substances China
 EINECS: EU Inventory of Existing Commercial Chemical Substances
 ELINCS: EU List of Notified Chemical Substances
 ECL: Korea - Existing Chemicals List
 AICS: Australia - Inventory of Chemical Substances
 ENCS: Japan - Existing and New Chemical Substances
 PICCS: Phillipines - Inventory of Chemicals and Chemical Substances

16. OVERIGE INFORMATIE
Tekst van de R-zinnen die in Sectie 3 worden aangehaald

- R34 - Veroorzaakt brandwonden.
- R50 - Zeer vergiftig voor in het water levende organismen.
- R31 - Vormt vergiftige gassen in contact met zuren.
- R24 - Vergiftig bij aanraking met de huid.
- R22 - Schadelijk bij opname door de mond.
- R43 - Kan overgevoeligheid veroorzaken bij contact met de huid.
- R28 - Zeer vergiftig bij opname door de mond.
- R23 - Vergiftig bij inademing.
- R21 - Ook schadelijk bij aanraking met de huid.
- R25 - Vergiftig bij opname door de mond.
- R51/53 - Vergiftig voor in het water levende organismen; kan in het aquatisch milieu op lange termijn schadelijke effecten veroorzaken.
- R36/38 - Irriterend voor de ogen en de huid.

Datum van herziening: 03/13/2009

De in dit veiligheidsinformatieblad verstrekte gegevens zijn zover ons bekend juist op de aangegeven uitgiftedatum. Deze informatie is uitsluitend bedoeld als handleiding voor veilig hanteren, gebruik, verwerken, opslag, vervoer, verwijderen en vrijkomen en mag niet beschouwd worden als een garantie of aanduiding van kwaliteit. De informatie heeft alleen betrekking op het hierin vermelde product en is niet zonder meer geldig wanneer het samen met andere producten of in enig ander procedé wordt gebruikt, tenzij dit in de tekst vermeld wordt